
Istungidokument

A8-0331/2018

16.10.2018

RAPORT

komisjoni 2018. aasta Serbia aruande kohta
(2018/2146(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: David McAllister

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS	14
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS	15

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni 2018. aasta Serbia aruande kohta (2018/2146(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse eesistujariigi järeldusi pärast 19.–20. juunil 2003. aastal Thessalonikis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumist,
- võttes arvesse ELi ja Lääne-Balkani riikide 17. mai 2018. aasta tippkohtumise Sofia deklaratsiooni ja kohtumisel vastu võetud Sofia prioriteetide kava,
- võttes arvesse nõukogu 18. veebruari 2008. aasta otsust 2008/213/EÜ, millega sätestatakse Serbiaga loodud Euroopa partnerluse põhimõtted, prioriteedid ja tingimused ning tunnistatakse kehtetuks otsus 2006/56/EÜ,
- võttes arvesse komisjoni 12. oktoobri 2011. aasta arvamust, mis käsitleb Serbia taotlust Euroopa Liidu liikmeks saamise kohta (SEC(2011)1208), Euroopa Ülemkogu 2. märtsi 2012. aasta otsust anda Serbiale kandidaatriigi staatus ning Euroopa Ülemkogu 27.–28. juuni 2013. aasta otsust alustada Serbiaga läbirääkimisi ELiga ühinemiseks,
- võttes arvesse Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Serbia Vabariigi vahel sõlmitud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut, mis jõustus 1. septembril 2013,
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1244 (1999), Rahvusvahelise Kohtu 22. juuli 2010. aasta nõuandvat arvamust, mis käsitleb Kosovo iseseisvuse ühepoolse väljakuulutamise kooskõla rahvusvahelise õigusega, ning ÜRO Peaassamblee 9. septembri 2010. aasta resolutsiooni 64/298, milles võeti teadmiseks Rahvusvahelise Kohtu arvamus ning tunnustati ELi valmisolekut hõlbustada Serbia ja Kosovo vahelist dialoogi,
- võttes arvesse 28. augustil 2014 algatatud Berliini protsessi,
- võttes arvesse ELi–Serbia parlamentaarse stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitee avaldust ja soovitusi, mis võeti vastu komitee 13.–14. juunil 2018 toimunud kaheksandal kohtumisel ning 13.–14. juunil 2018 toimunud kaheksandal kohtumisel,
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) lõplikku aruannet piiratud valimisvaatlusmissiooni kohta Serbia ennetähtaegsetel parlamendivalimistel 29. juulil 2016,
- võttes arvesse OSCE/ODIHR aruannet Serbia 2. aprilli 2017. aasta presidendivalimiste hindamise missiooni kohta,
- võttes arvesse komisjoni 17. aprillil 2018 esitatud 2018. aasta Serbia aruannet (SWD(2016)0152),
- võttes arvesse komisjoni 6. veebruari 2018. aasta teatist „Lääne-Balkani riikide reaalne ELiga ühinemise väljavaade ning ELi tõhustatud koostöö nende riikidega“

(COM(2018)0065),

- võttes arvesse ELi ning Lääne-Balkani riikide ja Türgi vahelise majandus- ja rahandusteemalise dialoogi 23. mai 2017. aasta ühiseid järeldusi (9655/17),
  - võttes arvesse 16. novembril 2017 toimunud ELi ja Serbia stabiliseerimis- ja assotsiatsiooninõukogu neljandat kohtumist,
  - võttes arvesse 25. juunil 2018 toimunud Serbia ühinemiskonverentsi kaheksandat ministrite tasandil toimunud kohtumist,
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu riikide korrupsioonivastase ühenduse GRECO 2015. aasta juuli aruannet Serbia kohta ja GRECO neljanda hindamisvooru 20. oktoobri 2017. aasta aruannet „Korrupsiooni ennetamine parlamendiliikmete, kohtunike ja prokuröride puhul“,
  - võttes arvesse komisjoni 17. aprilli 2018. aasta hinnangut Serbia 2018.–2020. aasta majandusreformide programmile (SWD(2018)0132) ja ühiseid järeldusi ELi ja Lääne-Balkani riikide vahelise majandus- ja rahandusteemalise dialoogi kohta, mille nõukogu võttis vastu 25. mail 2018,
  - võttes arvesse Veneetsia komisjoni 25. juuni 2018. aasta dokumenti „Arvamus kohtuid käsitlevate põhiseaduslike sätete muudatuste projekti kohta“,
  - võttes arvesse Euroopa Komisjoni toetatud ning Maailmapanga ja ÜRO Arenguprogrammi poolt 2017. aastal läbi viidud Lääne-Balkani riikide marginaliseeritud romasid käsitleva uuringu tulemusi,
  - võttes arvesse talituste ühist töödokumenti „Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine: naiste ja tütarlaste elu muutmine ELi välissuhete kaudu aastatel 2016–2020“,
  - võttes arvesse oma 14. juuni 2017. aasta resolutsiooni komisjoni 2016. aasta Serbia aruande kohta¹,
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
  - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A8-0331/2018),
- A. arvestades, et Serbiat, nagu ka kõiki teisi ELi liikmeks pürgivaid riike, tuleb hinnata samade kriteeriumide täitmisel, rakendamisel ja järgimisel saavutatud tulemuste alusel, ning arvestades, et ühinemise ajakava määrab vajalikele reformidele keskendumine ja nende kvaliteet; arvestades, et ühinemine on tulemuspõhine protsess ja jääb selleks ka edaspidi, sõltudes täielikult iga riigi, sh Serbia objektiivsetest edusammudest;
- B. arvestades, et alates ühinemisläbirääkimiste alustamisest Serbiaga on avatud neliteist peatükki, millest kaks on ajutiselt suletud;
- C. arvestades, et Serbia on teinud pidevat tööd Kosovoga suhete normaliseerimiseks, mille

---

¹ ELT C 331, 18.9.2018, lk 71.

tulemusel on sõlmitud 19. aprilli 2013. aasta esmane kokkulepe suhete normaliseerimise põhimõtete kohta ja 2015. aasta augusti kokkulepped; arvestades, et Serbia on dialoogis jätkuvalt osalenud;

- D. arvestades, et Serbia on aidanud kaasa piirkondliku koostöö ja heanaaberlike suhete tugevdamisele ning rahule ja stabiilsusele, leppimise saavutamisele ning minevikust pärinevate kahepoolsete lahendamata küsimuste käsitlemist soosiva õhkkonna loomisele;
- E. arvestades, et Serbia on kindlalt jätkanud toimiva turumajanduse rajamist ning teinud jätkuvalt edusamme stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu kohustuste täitmisel;
- F. arvestades, et õigusriigi põhimõte on ELi aluseks olev põhiväärtus, mis on nii laienemisprotsessi kui ka stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi keskmes; arvestades, et kõnealuses valdkonnas endiselt esinevate oluliste probleemide lahendamiseks on vaja reforme, eelkõige selleks, et tagada sõltumatu, erapooletu, vastutustundlik ja tõhus kohtusüsteem, samuti võitluseks korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu ning põhiõiguste kaitseks;
- G. arvestades, et serbia on ratifitseerinud kõik peamised Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioonid, sh eelkõige 1948. aasta ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsiooni (nr 87), 1949. aasta organiseerumisõiguse ja kollektiivlääbirääkimiste konventsiooni (nr 98) ning 1930. aasta sunniviisilise töö konventsiooni (nr 29);
- H. arvestades, et väljendusvabaduse ja meedia sõltumatuse olukord valmistab endiselt eriti tõsist muret, millega tuleb tegeleda sihikindlalt ja tõhusalt esmajärjekorras;
- I. arvestades, et Serbiale antakse toetust ühinemisele abi rahastamisvahendist (IPA II) ja aastateks 2014–2020 on Serbiale soovituslikult ette nähtud kokku 1,5 miljardit eurot; arvestades, et IPA II ajakohastatud soovituslik jaotus Serbiale aastataks 2018–2020 on 728 miljonit eurot; arvestades, et vahehindamise põhjal anti Serbiale tulemustega seotud rahastus;
  - 1. tunneb heameelt Serbia jätkuva lõimumise üle Euroopa Liiduga; kutsub Serbiat üles komisjoni toel teavitama Serbia rahvast aktiivselt kõnealusest strateegilisest otsusest ning suurendama veelgi ELi ja tema rahastatavate projektide ja programmide õigeaegset ja läbipaistvat teavet ning nähtavust;
  - 2. rõhutab, et integratsiooniprotsessi edukuse peamine näitaja on reformide ja poliitikameetmete põhjalik rakendamine; kutsub Serbiat üles parandama uute õigusaktide ja poliitikameetmete kavandamist, kooskõlastamist ning nende rakendamise järelevalvet; väljendab heameelt selle üle, et on vastu võetud ELi õigustiku vastuvõtmise riikliku programmi kolmas läbivaatamine ning hoiatab tagajärgede eest, mis võivad tuleneda ELi õigustikuga vastavusse viimist käsitlevate oluliste ELi õigusaktide puudulikkusest; väljendab heameelt komisjoni hinnangu üle teatises „Lääne-Balkani riikide reaalne ELiga ühinemise väljavaade ning ELi tõhustatud koostöö nende riikidega“, mille kohaselt võib Serbia kindla poliitilise tahte, tegelike ja püsivate reformide läbiviimise ning naabritega pooleliolevatele vaidlustele lõplike lahenduste leidmise korral saada ELi liikmesriigiks; kutsub nõukogu ja komisjoni üles

toetama tehniliselt ettevalmistatud peatükkide avamist ja kiirendama üldist ühinemisläbirääkimiste protsessi, juhul kui selleks on tehtud vajalikke edusamme, eelkõige õigusriigi põhivaldkonnas;

3. väljendab heameelt IPA 2018. aasta programmitöö protsessi eduka lõpuleviimise ja IPARD II rahastamislepingu allakirjutamise üle; palub komisjonil uue ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III) kavandamisel lisada asjakohased sätted, et võtta Serbia võimalikku ühinemist ELiga arvesse;
4. tunneb heameelt Serbia edusammude üle toimiva turumajanduse arendamisel, majanduskasvu tagamisel ning makromajandusliku ja rahandusliku stabiilsuse säilitamisel; rõhutab, et Serbia on jõudsalt kõrvaldanud varem probleeme põhjustanud poliitilisi puudujääke, eriti eelarve konsolideerimise kaudu; rõhutab siiski, et töötuse, ajude äravoolu ja tööturul kõrvalejäämise määr on endiselt suur; palub Serbial töötada välja jätkusuutlik kava riigi osalusega ettevõtete tuleviku jaoks; rõhutab väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) ülimalt suurt tähtsust Serbia majanduse jaoks ning nõuab läbipaistvat ja vähem koormavat ettevõtluskeskkonda; toetab Serbia ühinemist Maailma Kaubandusorganisatsiooniga (WTO);
5. väljendab muret püsiva töötuse pärast ning rõhutab, kui oluline on noortele koolitus ja ettevõtlusoskuste arendamine; palub Serbial parandada naiste positsiooni tööturul; kutsub Serbiat üles tugevdama kolmepoolset dialoogi; nõuab kohustusliku sotsiaalkindlustuse seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmist, et vältida väikeste põllumajandustootjate diskrimineerimist;
6. võtab teadmiseks 2. aprillil 2017 toimunud presidendivalimised; väljendab heameelt valimiste üldise läbiviimise üle ja kutsub ametiasutusi üles tagama rahvusvaheliste standardite kohaldamise; kutsub ametiasutusi üles võtma täielikult arvesse OSCE/ODIHR valimisvaatlusmissiooni soovitusi ja neid ellu viima, eelkõige selleks, et tagada valimiskampaania jooksul võrdsed võimalused, ning osalema dialoogis sõltumatute kohalike valimisvaatlusmissioonidega; palub ametiasutustel nõuetekohaselt uurida väiteid varasemate valimisprotsesside ajal aset leidnud rikkumiste, vägivaldsete vahejuhtumite ning hirmutamise kohta; märgib murega läbipaistvuse puudumist erakondade ja valimiskampaaniate rahastamises; osutab asjaolule, et erakondade rahastamine peab olema läbipaistev ja kooskõlas rahvusvaheliste standarditega;
7. kutsub Serbiat üles suurendama oma õigusaktide vastavusse viimist ELi välis- ja julgeolekupoliitikaga, sealhulgas Venemaa poliitikaga, ja seda ka ÜROs; tunneb heameelt Serbia olulise panuse ja jätkuva osalemise üle ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) missioonidel ja operatsioonides (EUTM Mali, EUTM Somalia, EUNAVFOR Atalanta, EUTM RCA), mis tähendab, et Serbia osaleb kuuest liidu käimasolevast missioonist ja operatsioonist neljal; väljendab siiski muret Serbia jätkuva sõjalise koostöö üle Venemaa ja Valgevenega;
8. tunnustab Serbia konstruktiivset tegevust rände- ja pagulaskriisi tagajärgede haldamisel ning riigi olulisi pingutusi peavarju ja humanitaarabi pakkumisel, mida on tehtud peamiselt ELi toetusega; peab kiiduväärseks, et Serbia võttis vastu uue varjupaigaseaduse, välismaalaste seaduse ja piirikontrolliseaduse; nõuab tungivalt, et Serbia viiks oma viisapoliitika järk-järgult vastavusse ELi viisapoliitikaga; märgib murega, et Serbia ühtlustamata viisapoliitika avas võimaluse ebaseaduslikuks rändeks ja

smugeldamiseks ELi liikmesriikidesse ning ELi mittekuuluvatesse naaberriikidesse. nõuab tungivalt, et Serbia looks ebaseaduslike rändajate tagasisaatmismehhanismi, mis oleks kooskõlas ELi õigustikuga, ja täiustaks oma suutlikkust rahuldada saatjata alaealiste vajadusi; kutsub Serbiat üles leidma elujõulise lahenduse naaberriikidest pärit pagulastele, sealhulgas seoses nende eluasemevajaduste ning tööle ja haridusele juurdepääsu tagamisega;

Õigusriigi põhimõtted

9. nõuab tungivalt, et Serbia kiirendaks reforme õigusriigi valdkonnas, tagades eelkõige kohtusüsteemi sõltumatus ja üldise tõhususe; rõhutab, et erilist tähelepanu tuleb pöörata tõhusate reformide läbiviimisele selles valdkonnas; märgib, et kuigi on tehtud edusamme vanade täitemenetluste kuhjumise vähendamisel ja kohtupraktika ühtlustamise meetmete võtmisel, ei ole kohtute sõltumatus Serbias täiel määral tagatud ning ulatuslik poliitiline mõju kohtutele on jätkuvalt murettekitav; palub Serbial suurendada kohtute vastutust, erapooletust, professionaalsust ja üldist tõhusust ning luua tasuta õigusabi süsteem, tagades mitmesuguste tasuta õigusabi pakkujate olemasolu; nõuab Euroopa Inimõiguste Kohtu kõigi otsuste rakendamist;
10. kordab, kui oluline on tõhustada korruptsioonivastast võitlust ja nõuab tungivalt, et Serbia näitaks selle probleemi lahendamisel üles otsusekindlust; väljendab heameelt riigiasutuste korraldust ja jurisdiktsiooni organiseeritud kuritegevuse, terrorismi ja korruptsiooni tõkestamisel käsitleva seaduse vastuvõtmise üle; väljendab heameelt muudatuste üle, mis tehti riigi karistusseadustiku majanduskuritegusid käsitlevas osas ning ergutab Serbiat neid muudatusi täielikult rakendama, k.a arvatud muudatus, mis puudutab ametiseisundi kuritarvitamist, et mis tahes väärkasutamist ära hoida; nõuab riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava jätkuvat rakendamist; kordab oma üleskutset Serbiale võtta kiiresti vastu korruptsioonivastast ametit käsitlev uus seadus, et parandada uute ja kehtivate õigusaktide ja poliitika kavandamist, kooskõlastamist ning nende rakendamise järelevalvet; rõhutab, et korruptsioonivastasele ametile on hädavajalik anda ja tagada inimressursid ja rahalised vahendid, mida on tarvis ameti ülesannete sõltumatuks täitmiseks; rõhutab, et korruptsioonivastase võitluse ameti liikmed tuleb valida läbipaistvuse, huvide konflikti või poliitilise kuuluvuse puudumise põhimõtete kohaselt; kutsub ametiasutusi üles täitma kõik korruptsioonivastase ameti vabad ametikohad; kutsub Serbiat üles suurkorruptsiooni juhtumite puhul veelgi parandama tulemusi juurdluste alustamise, süüdistuste esitamise ja lõpliku süüdimõistmise vallas ning avaldama korrapäraselt statistikat ja teavet uurimistulemuste kohta kõikide väidetavate korruptsioonijuhtumite puhul, mis on seotud ametiisikutega;
11. kutsub Serbia ametiasutusi üles rakendama riikide korruptsioonivastase ühenduse (GRECO) soovitusi; kutsub Serbia parlamenti üles käsitlema eelkõige soovitusi, mis on seotud korruptsiooni ennetamise ja huvide konfliktidega, ning võtma vastu käitumisjuhendi;
12. tunnistab, et võitluses korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu on saavutatud teatavat edu, ning tunnustab Serbia aktiivset rolli rahvusvahelises ja piirkondlikus politsei- ja õigusalasest koostöös; kutsub Serbiat üles näitama üles jätkuvat pühendumust ja andma selles võitluses käegakatsutavaid tulemusi, eelkõige organiseeritud

kuritegevusega seotud uurimiste, süüdistuste esitamise ja süüdimõistmiste veenvalt heade tulemuste kaudu, sealhulgas rändajate Serbiast ELi ja kolmandatesse riikidesse ebaseaduslikult üle piiri toimetamisega seotud uurimised, organiseeritud kuritegevusega seotud mõrvad, küberkuriteod, terroristide tegevust toetavad rahavood ja rahapesu; kutsub Serbiat üles jätkama rahapesuvastase töökonnaga kokku lepitud tegevuskava täielikku rakendamist; juhib tähelepanu kuritegelike rünnakute arvu suurenemisele ja nõuab nende lahendamist täielikus koostöös kohtuasutustega;

Demokraatia, sotsiaaldialoog, ametiühingute õigused ja töösuhted

13. rõhutab, et Serbia parlament ei tee endiselt tõhusat järelevalvet täidesaatva võimu üle, ning et õigusloomeprotsessi läbipaistvust, kaasavust ja kvaliteeti tuleb veelgi täiustada; tunneb heameelt kiirmenetlusega vastuvõetud õigusaktide arvu vähenemise üle; rõhutab siiski, et kiirmenetluse jätkuv sage kasutamine raskendab parlamentaarset ja avalikku järelevalvet; rõhutab, et tuleb vältida kõiki samme, mis takistavad Serbia parlamendil pidada tõhusaid arutelusid ja teostada järelevalvet õigusaktide üle; rõhutab, kui oluline on demokraatias opositsiooni töö ning toonitab, et opositsioonipoliitikud ei peaks laimamist taluma; väljendab muret selle üle, et mõned poliitikud kuritarvitavad avalikku arutelu radikaliseerumise käivitamiseks; nõuab lisameetmete võtmist, et tagada erakonnaülene dialoog ja kodanikuühiskonna tulemuslik kaasamine; palub Serbia parlamendil kontrollida venitamistaktikat ja seda, kas see pärsib demokraatlikku arutelu; kiidab heaks Serbia parlamendi jätkuvad pingutused läbipaistvuse suurendamiseks, mis hõlmavad arutelusid ELi ühinemispeatükke puudutavate Serbia läbirääkimisseisukohtade üle ning arvamuste vahetusi läbirääkimisrühma tuumiku ja rahvuskonventsiooniga Euroopa Liidu küsimustes; rõhutab, et sõltumatute reguleerivate asutuste, sh riigi ombudsmani, korruptsioonivastase ameti, riikliku auditeerimisasutuse ning riikliku tähtsusega teabe ja isikuandmete kaitse eest vastutava voliniku rolli tuleb täiel määral tunnustada ja toetada; nõuab, et Serbia parlament osaleks sõltumatute reguleerivate asutuste, eelkõige ombudsmani leidude ja soovitude elluviimises; tuletab meelde, et üks Euroopa sotsiaalse mudeli alustaladest on sotsiaalne dialoog ning et valitsuse ja sotsiaalpartnerite vahel toimuv korrapärane konsulteerimine on sotsiaalsete pingete ja konfliktide ennetamisel äärmiselt tähtis; toonitab, et on ülioluline, et sotsiaaldialoog oleks enam kui vaid teabevahetus ning et huvitatud pooltega tuleks oluliste seaduste osas konsulteerida enne, kui need jõuavad parlamendi menetlusse;
14. tunneb heameelt riigi kohtute põhiseadusliku reformi kava esitamise üle Veneetsia komisjonile arvamuse avaldamiseks; rõhutab Veneetsia komisjoni soovitude täieliku rakendamise tähtsust; ergutab Serbia ametiasutusi ja sidusrühmi alustama kaasavat ja sisukat avalikku arutelu, mis viiakse läbi konstruktiivselt, et suurendada riigis teadlikkust põhiseadusliku reformi protsessist; nõuab põhjalikke avalikke arutelusid enne lõpliku eelnõu esitamist Serbia parlamendile;
15. tunneb heameelt Serbia edusammude üle avaliku halduse reformimisel, mida on tehtud ennekõike mitme uue seadusega avalike teenuste palkade, töösuhete, kohalike valitsuste ja palkade kohta autonoomsetes provintsidest ning riikliku väljaõppeakadeemia kohta; rõhutab, et poliitiline mõjutamine kõrgema astme juhtivate kohtade täitmisel on endiselt probleem; kutsub Serbiat üles muutma avaliku teenistuse seadust, et tagada avaliku halduse neutraalsus; märgib, et peamiste reformide edukaks elluviimiseks on oluline suurendada haldussuutlikkust kõikidel tasanditel; tunneb heameelt Euroopa

integratsiooni ministeeriumi loomise üle, mis hõlmab seni Euroopa integratsiooni teemal poliitilisi suuniseid andnud endist Serbia Euroopa integratsiooni ametit;

Inimõigused

16. rõhutab, et õigus- ja institutsiooniline raamistik inimõiguste kaitseks on paigas; toonitab, et kaitset tuleb kogu riigis rakendada järjepidevalt ja tõhusalt; kutsub Serbiat üles võtma vastu uue isikuandmete kaitse seaduse ja tagama, et see oleks täielikus kooskõlas ELi standardite ja parimate tavadega; märgib, et haavatavatesse rühmadesse kuuluvate inimeste, sealhulgas laste, puudega inimeste, HIV-positiivsete või AIDSi põdevate inimeste ning LGBTI-inimeste olukorra parandamiseks on vaja teha edasisi pidevaid jõupingutusi; mõistab hukka romade ja LGBTI-inimeste vastu suunatud vihakuriteod; palub Serbial aktiivselt tegeleda vihast ajendatud kuritegude uurimisega, süüdistuste esitamisega ja süüdimõistvate otsuste saavutamise; palub Serbia ametiasutustel edendada sallivuse õhustikku ning mõista hukka kõik vihakõne vormid, genotsiidi avalik heakskiitmine ja genotsiidi eitamine, inimsusvastased kuriteod ja sõjakuriteod;
17. nõuab tungivalt, et Serbia tugevdaks oma ametiasutuste rolli ja suutlikkust seoses haavatavate rühmade, sealhulgas naiste, laste ja puudega inimeste kaitsega, ning tagaks selles vallas parema koostöö politsei, prokuröride ja sotsiaalteenistuste vahel; väljendab heameelt selle üle, et Serbia ratifitseeris Istanbuli konventsiooni, ning viimaste arengute üle meetmete osas, mis käsitlevad laste kaitsmist vägivalla eest, sealhulgas valitsuse teadaanne laste ombudsmani ametikoha loomise kohta, ning kutsub ametiasutusi üles teostama järelevalvet õigusaktide ja muude meetmete mõju üle; rõhutab, et puudega inimeste inimõiguste kaitsmisel esineb endiselt puudusi, ning nõuab tungivalt, et valitsus võtaks vastu riikliku puudega inimesi käsitleva strateegia;
18. soovib tungivalt Serbia ametiasutustel teha tõhusamaid jõupingutusi, et parandada väljendus- ja meediavabaduse olukorda; väljendab heameelt meediastrateegia kavandi väljatöötamisega tegeleva uue töörühma loomise üle; rõhutab, et ajakirjanike ja meediaväljaannete ähvardamine, nende vastu suunatud vägivald ja nende hirmutamine, sealhulgas halduslik ahistamine ja hirmutamine kohtumenetlustega, on endiselt probleem; kutsub ametnikke üles olema ajakirjanike hirmutamise kõigi viiside avalikul hukkamõistmisel järjepidevad ning hoiduma meedia ja ajakirjanike tegevusse sekkumisest, sealhulgas valimiste käigus; märgib sellega seoses, et kuigi mitu juhtumit on lahendatud ja esitatud on kriminaalsüüdistused, on süüdimõistvad otsused endiselt haruldased; peab kiiduväärseks jõupingutusi, mida teeb alaline töörühm, mis loodi kokkuleppega ajakirjanike turvalisuse suurendamiseks ettenähtud koostöö ja meetmete kohta, ning palub ametiasutustel näidata üles täielikku otsusekindlust uurida kõiki ajakirjanike ja meediaväljaannete vastu suunatud rünnakujuhtumeid ja anda need kohtusse; nõuab meediaseaduste täielikku rakendamist ning riigi elektroonilise meedia reguleeriva asutuse sõltumatuse kindlustamist; tunneb heameelt uute jõupingutuste üle meediastrateegia vastuvõtmiseks, mille eesmärk on luua mitmekesine meediamaastik, ning rõhutab sellega seoses sidusrühmadega läbipaistva ja kaasava arutelu pidamise tähtsust; rõhutab, et meedia omandisuhetes ja rahastamises on vaja täielikku läbipaistvust; nõuab, et võetaks vastu poliitikameetmed, millega kaitstaks Serbias elavate rahvusvähemuste keeltes meediat ja programme;

19. kutsub Serbia ametiasutusi üles tõhustama koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega, sealhulgas naiste organisatsioonide ja inimõiguslaste rühmadega, kelle roll on hästi toimiva demokraatia alus; mõistab hukka teatavate kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu suunatud negatiivsed kampaaniad ja piirangud; nõuab riikliku strateegia ja sellega seotud tegevuskava vastuvõtmist, et reguleerida kodanikuühiskonna organisatsioonide tegutsemiskeskonda; on veendunud, et valitsuse ja kodanikuühiskonna süstemaatilise koostöö tagamiseks on vaja teha edasisi jõupingutusi, ning nõuab suuremat tähelepanu kodanikuühiskonda mõjutavate õigusaktide koostamisel ja rakendamisel;

Vähemuste austamine ja kaitse

20. tunneb heameelt tegevuskava vastuvõtmise üle rahvusvähemuste õiguste tagamiseks ning dekreeidi vastuvõtmise üle, millega luuakse rahvusvähemuste fond; kutsub Serbia valitsust üles rakendama täiel määral kõiki vähemuste õigusi käsitlevaid rahvusvahelisi lepinguid; rõhutab, et edusammud rahvusvähemuste õiguste tagamisel ei ole olnud rahuldavad, ning nõuab tegevuskava täielikku rakendamist ning paremat kooskõlastamist ja sidusrühmade kaasamist, k.a naaberriigid transpordi- ja kommunikatsioonivajaduste puhul; võtab teadmiseks, et rahvusvähemuste fond toimib ja selle rahastamist on suurendatud; väljendab heameelt vähemuste õiguste raamistikku käsitlevate oluliste õigusaktide vastuvõtmise üle; kutsub uuesti Serbiat üles tagama vähemuste kaitset käsitlevate õigusaktide järjepidev rakendamine, sealhulgas hariduse ja kultuuri, vähemuskeelte kasutamise, avaliku halduse asutustes ja kohtutes esindatuse ning meedia ja usutalituste jätkuvas vähemuskeeltes kättesaadavuse puhul; võtab teadmiseks riigi rahvusvähemusrühmade valimistsüklite aktiivse osalemise ning nõuab selliste poliitikameetmete võtmist, mis tagaksid nende õiglase poliitilise esindatuse Serbia parlamendis; nõuab lapse sünni õigeaegse registreerimise õiguse täielikku rakendamist; rõhutab, et inimõiguste, sealhulgas rahvusvähemuste õiguste edendamise ja kaitsmine on ELiga ühinemise eeltingimus;
21. märgib, et Vojvodina kultuuriline mitmekesisus kuulub Serbia identiteedi juurde; rõhutab, et Vojvodina autonoomiat tuleb säilitada ning et viivitamata tuleks vastu võtta Vojvodina rahastamisvahendeid käsitlev õigusakt, nagu on ette nähtud põhiseaduses;
22. kiidab heaks uue romade sotsiaalse kaasamise strateegia vastuvõtmise aastateks 2016–2025 koos tegevuskavaga, mis hõlmab haridust, tervishoidu, eluaseme küsimusi ja tööhõivet; tunnustab asjaolu, et strateegias tunnistatakse, et roma naised peavad tulema toime eriti suure diskrimineerimisega; nõuab tungivalt, et Serbia seaks uue strateegia elluviimise jälgimiseks selged eesmärgid ja kehtestaks näitajad; väljendab muret roma tütarlaste koolist väljalangemise suure määra pärast; märgib, et enamik romasid kannatab sotsiaalse tõrjutuse all ja peab tulema toime oma õiguste süsteemse rikkumisega; nõuab romade kaasamise uue strateegia ja tegevuskava täielikku rakendamist; toonitab, kui oluline on kujundada poliitikameetmed, millega võideldakse romade diskrimineerimise ja romavastasuse vastu; nõuab, et võimaldataks romade sisukat avalikku ja poliitilist osalemist kõikidel tasanditel;

Piirkondlik koostöö ja heanaaberlikud suhted

23. märgib tunnustavalt, et Serbia on endiselt keskendunud konstruktiivsete kahepoolsete suhete hoidmisele teiste laienemisprotsessis osalevate riikide ja naabruses asuvate

liikmesriikidega; väljendab heameelt asjaolu üle, et Serbia on endiselt tegev mitmes piirkondlikus koostööalgatuses, näiteks Kagu-Euroopa koostööprotsess, piirkondlik koostöönõukogu, Kesk-Euroopa vabakaubandusleping, Aadria mere ja Joonia mere algatus, ELi Doonau piirkonna makropiirkondlikud strateegiad, ELi Aadria ja Joonia mere piirkonna strateegia, Brdo-Brijuni protsess, Lääne-Balkani riikide kuuiku algatus ja selle ühenduvuse tegevuskava ning Berliini protsess; tunnustab Lääne-Balkani kuuiku algatuse seniseid tulemusi ning nõuab piirkondliku majanduspiirkonna edasist arendamist; kutsub Serbiat veel kord üles rakendama ühenduvust käsitleva tegevuskavaga seotud ühenduvusalase reformi meetmeid; väljendab heameelt selle üle, et Serbia on teinud jõupingutusi infrastruktuuri investeeringute tähtsustamiseks, ja rõhutab, kui oluline on selles piirkonnas suurem ühenduvus; märgib, et piirialade majanduslikuks ja sotsiaalseks arendamiseks tuleb teha rohkem jõupingutusi, et ennetada seal rahvastikukadu; toetab ettepanekut vähendada Lääne-Balkani riikides rändlustasusid; rõhutab, et lahendamata kahepoolsed vaidlused ei tohiks ühinemisprotsessi kahjustada; toetab kindlalt Lääne-Balkani partnerite lubadust jätkata heanaaberlike suhete, piirkonna stabiilsuse ja vastastikuse koostöö tugevdamist; tuletab meelde, et EL on otsustanud tugevdada ja tihendada oma osalemist, et toetada piirkonna ümberkujundamist;

24. tunneb heameelt sõjakuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamise riikliku strateegia vastuvõtmise üle; võtab teadmiseks sõjakuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamiseks ettenähtud prokuratuuri tegevusstrateegia vastuvõtmise ning nõuab tungivalt, et Serbia viiks ellu kõik ettenähtud tegevused; tunneb heameelt uue sõjakuritegude prokuröri ametisse nimetamise üle 2017. aasta mais; kordab nõudmist rakendada seda strateegiat, eriti süüdistuste esitamise kiirendamise kaudu, ja võtta vastu prokuratuuri tegevusstrateegia; kutsub Serbiat üles uurima tulemuslikult kõiki sõjakuritegude juhtumeid, eelkõige neid, mis on kõrge profiiliga, ning tegema nende juhtumite puhul oma piirkondlike partneritega koostööd; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema edasisi jõupingutusi nende küsimuste lahendamiseks ELi ja Serbia läbirääkimiste protsessis; nõuab tungivalt, et ametiasutused jätkaksid 1990. aastate sõdades kadunud inimeste probleemi lahendamist; kutsub Serbiat üles tegema täiel määral koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga; nõuab tungivalt, et Serbia ametiasutused jätkaksid tööd teadmata kadunud inimeste saatuse väljaselgitamiseks, sealhulgas avaksid sõjaperioodiga seotud riigiarhiivid; nõuab tungivalt, et Serbia valmistaks ette ohvritele ja nende peredele ettenähtud hüvitiste süsteemi; väljendab veel kord oma toetust algatusele luua sõjakuritegude ja muude endises Jugoslaavias toimepandud tõsiste inimõiguste rikkumistega seotud faktide kindlakstegemise piirkondlik komisjon; rõhutab piirkondliku noorte koostööameti ja selle kohalike esinduste töö olulisust noorte inimeste seas leppimise edendamisel; nõuab vara tagastamist käsitleva seaduse edasist muutmist ning rõhutab, kui oluline on tagastamise taotlejate mittediskrimineeriv kohtlemine võrreldes muude toetusesaajatega, eeskätt riigivara registreerimise valdkonnas;
25. tunneb heameelt Serbia jätkuva osalemise üle suhete normaliseerimises Kosovoga ning tema võetud kohustuse üle rakendada ELi vahendatud dialoogis saavutatud kokkuleppeid; tunneb heameelt asjaolu üle, et Serbia president on algatanud Kosovo küsimuses siseriikliku dialoogi; kordab oma üleskutset rakendada jätkuvalt ja täielikult, heas usus ja õigel ajal kõiki juba sõlmitud kokkuleppeid, sh energia valdkonnas, ning ergutab mõlemat poolt jätkama otsustavalt suhete normaliseerimise protsessi; rõhutab,

kui oluline on luua serblaste enamusega kohalike omavalitsuste liit/ühendus; rõhutab, et tuleb intensiivistada tööd dialoogi uue etapini jõudmise nimel, et saavutada Serbia ja Kosovo suhete täielik normaliseerimine, mida määratletakse õiguslikult siduva lepinguna; kordab oma üleskutset Euroopa välisestusele hinnata mõlema poole tulemuslikkust oma kohustuste täitmisel; mõistab ühemõtteliselt hukka Kosovo Serbia poliitiku Oliver Ivanovići tapmise ja rõhutab vajadust Kosovo ja Serbia uurijate tõelise koostöö ning rahvusvahelise toetuse järele, et süüdlased antaks kohtu alla;

26. võtab teadmiseks käimasoleva arutelu ning avalikud avaldused Serbia ja Kosovo piiri võimalike kohanduste, sealhulgas territooriumide vahetuste üle; rõhutab nii Kosovo kui ka Serbia mitmerahvuselist olemust ning et etniliselt puhtad riigid ei tohiks olla piirkonna eesmärgiks; toetab dialoogi, millele EL kaasa aitab ja mis on raamistik Serbia ja Kosovo vahelise suhete täieliku normaliseerimise lepingu saavutamiseks; on seisukohal, et mis tahes leping on aktsepteeritav üksnes siis, kui see on vastastikku kokku lepitud, võttes arvesse kogu piirkonna stabiilsust ja rahvusvahelist õigust;
27. väljendab muret kõrgel positsioonil olevate poliitikute korduvate avalduste pärast, milles seatakse kahtluse alla Bosnia ja Hertsegoviina territoriaalne terviklikkus, ning mõistab hukka igasuguse natsionalistliku retoorika, millega soodustatakse riigi lõhenemist;

Energia ja transport

28. kutsub Serbiat üles täielikult rakendama ühenduvuse reformi meetmeid energeetikasektoris; ergutab Serbiat arendama konkurentsi gaasiturul ning täitma vastavaid eraldamisega seotud kohustusi, nagu on ette nähtud kolmandas energiapakendis; kutsub Serbiat üles töötama välja oma energiapoliitika, et vähendada sõltumist Venemaa gaasiimpordist; tunneb heameelt riigi jõupingutuste üle investeeringute edendamiseks energiatõhususe ja taastuvenergia valdkonnas; tuletab meelde, et tõhusat energiakasutust käsitlevad õigusaktid ei ole täiel määral kooskõlas vastavate ELi direktiividega; kutsub Serbiat üles mitmekesistama oma energiaallikaid teiste taastuvate energiaallikate kasutamiseks;
29. tunneb heameelt ühisavalduse üle, mille allkirjastasid Serbia ja Bulgaaria 17. mail 2018 Lääne-Balkani riikide juhtide tippkohtumisel Sofias ja mille kohaselt rajatakse kahe riigi vahele gaasiühendus, ning asjaolu üle, et vastu võeti IPA 2018. aasta pakett, mis hõlmab strateegiliselt olulist taristuprojekti „Niš-Merdare-Priština rahumaantee“, mis võimaldab paremat transpordiühendust Serbia keskosa ja Kosovo vahel ning millel on asjaomase piirkonna suhete jaoks sümbolne tähendus;
30. väljendab sügavat muret õhusaaste ärevusttekitava taseme pärast Serbias, mistõttu suri Maaailma Terviseorganisatsiooni andmetel 2016. aastal ligikaudu 6 500 inimest hingamisteede haigustesse; sellega seoses palub Serbia ametiasutustel võtta vastu vajalikud lühiajalised meetmed, et võidelda selle olukorraga ja reformida tõhusalt keskpika perioodi ja pikaajalist transpordi- ja liikuvuspoliitikat suurtes linnades;

o

31. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning Serbia valitsusele ja parlamendile.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	9.10.2018
Lõpphääletuse tulemus	+: 49 -: 3 0: 6
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Michèle Alliot-Marie, Nikos Androulakis, Francisco Assis, Petras Auštrevičius, Amjad Bashir, Goffredo Maria Bettini, Mario Borghezio, Victor Boștinaru, Klaus Buchner, Fabio Massimo Castaldo, Lorenzo Cesa, Javier Couso Permuy, Andi Cristea, Arnaud Danjean, Georgios Epitideios, Knut Fleckenstein, Eugen Freund, Sandra Kalniete, Tunne Kelam, Wajid Khan, Andrey Kovatchev, Eduard Kukan, Arne Lietz, Barbara Lochbihler, Sabine Lösing, Ramona Nicole Mănescu, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Clare Moody, Javier Nart, Pier Antonio Panzeri, Demetris Papadakis, Ioan Mircea Pașcu, Tonino Picula, Kati Piri, Julia Pitera, Cristian Dan Preda, Jozo Radoš, Michel Reimon, Sofia Sakorafa, Jean-Luc Schaffhauser, Jordi Solé, Dobromir Sośnierz, Dubravka Šuica, Charles Tannock, László Tőkés, Ivo Vajgl, Geoffrey Van Orden, Anders Primdahl Vistisen, Boris Zala
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Andrzej Grzyb, Takis Hadjigeorgiou, Gilles Pargneaux, Igor Šoltes, Bodil Valero, Marie-Christine Vergiat
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 200 lg 2)	Andor Deli, Ivan Štefanec

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

49	+
ALDE	Petras Auštrevičius, Javier Nart, Jozo Radoš, Ivo Vajgl
ECR	Amjad Bashir, Charles Tannock, Geoffrey Van Orden, Anders Primdahl Vistisen
EFDD	Fabio Massimo Castaldo
PPE	Michèle Alliot-Marie, Lorenzo Cesa, Arnaud Danjean, Andor Deli, Andrzej Grzyb, Sandra Kalniete, Tunne Kelam, Andrey Kovatchev, Eduard Kukan, David McAllister, Ramona Nicole Mănescu, Francisco José Millán Mon, Julia Pitera, Cristian Dan Preda, Ivan Štefanec, Dubravka Šuica, László Tőkés
S&D	Nikos Androulakis, Francisco Assis, Goffredo Maria Bettini, Victor Boştinaru, Andi Cristea, Knut Fleckenstein, Eugen Freund, Wajid Khan, Arne Lietz, Clare Moody, Pier Antonio Panzeri, Demetris Papadakis, Gilles Pargneaux, Ioan Mircea Paşcu, Tonino Picula, Kati Piri, Boris Zala
VERTS/ALE	Klaus Buchner, Barbara Lochbihler, Michel Reimon, Jordi Solé, Igor Šoltes, Bodil Valero

3	-
ENF	Jean-Luc Schaffhauser
NI	Georgios Epitideios, Dobromir Sośnierz

6	0
ENF	Mario Borghezio
GUE/NGL	Javier Couso Permuy, Takis Hadjigeorgiou, Sabine Lösing, Sofia Sakorafa, Marie-Christine Vergiat

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu